

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/97/95/96

RATYFIKACJA KONKORDATU W OPINII SPOŁECZEŃSTWA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '96

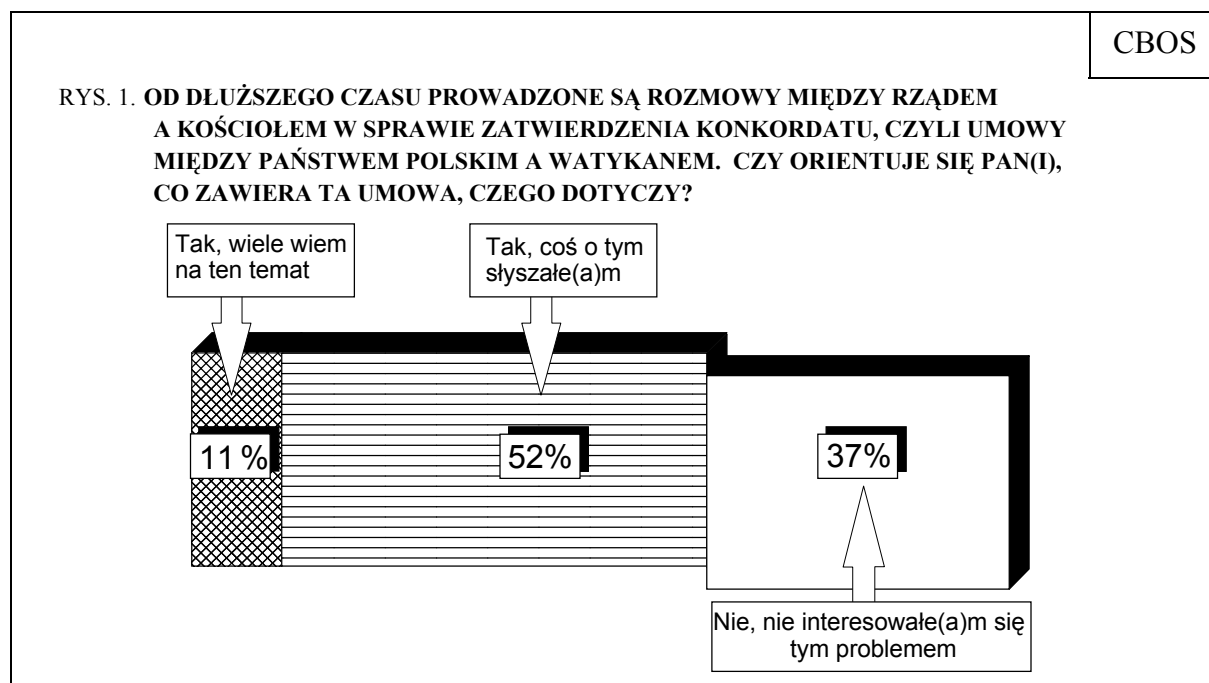
PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Już trzy lata trwa polityczny spór o ratyfikację konkordatu. Przedłużają się również prace nad nową konstytucją. W tej sytuacji niemożność stwierdzenia zgodności konkordatu z nową ustawą zasadniczą jest najczęściej podnoszonym przez polityków argumentem na rzecz odłożenia decyzji o jego ratyfikacji do czasu uchwalenia nowej konstytucji.

W czerwcowym sondażu CBOS¹ pytaliśmy Polaków, jak oceniają swoją wiedzę o konkordacie, czy popierają jego ratyfikację oraz jak odnoszą się do idei ustalenia zgodności konkordatu z nową konstytucją.

WIEDZA O KONKORDACIE

Spółeczna wiedza o konkordacie, po blisko trzech latach trwania politycznego sporu o jego ratyfikację, jest stosunkowo niewielka.

¹Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (73) zrealizowano w dniach 14-18 czerwca '96 na 1167-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Wprawdzie ponad połowa ankietowanych (52%) słyszała coś o umowie między państwem polskim a Watykanem, ale prawie dwie piąte przyznaje, że nie wie, czego ona dotyczy i nie interesuje się tym. Jedynie co dziesiąty Polak deklaruje, iż wiele wie na temat konkordatu. Wiedza o nim rośnie wraz z wykształceniem badanych, najwyższa jest wśród kadry kierowniczej i inteligencji, najniższa wśród robotników niewykwalifikowanych i rolników. Jednak nawet dwie trzecie badanych z wyższym wykształceniem twierdzi, że jedynie coś słyszało o treści konkordatu.

Ważne i zaskakujące jest to, że na poziom wiedzy o konkordacie nie wpływa religijność badanych, ich zaangażowanie w życie Kościoła. Ankietowani, którzy systematycznie uczestniczą w praktykach religijnych, deklarują taką samą wiedzę o konkordacie jak niepraktykujący.

Natomiast respondenci, którzy określają swoją orientację polityczną jako prawicową, wiedzą na ten temat nieco więcej niż osoby o poglądach lewicowych czy centrowych.

Można więc powiedzieć, że o znajomości zagadnień zawartych w konkordacie decyduje przede wszystkim poziom wykształcenia badanych, a także, w niewielkim stopniu, ich orientacja polityczna, nie zaś - światopogląd religijny.

By ocenić wpływ sympatii politycznych respondentów na poziom ich wiedzy o konkordacie, warto przyjrzeć się ankietowanym, którzy deklarują gotowość uczestniczenia w wyborach parlamentarnych i głosowania na konkretne ugrupowania polityczne² oraz tym, którzy nie wykazują takiej gotowości.

Tabela 1 w procentach

Czy orientuje się Pan(i), co zawiera umowa między państwem polskim a Watykanem, czego dotyczy?	Czy gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?					
	Tak					Nie
	Elektoraty parlamentarne					
	SLD	PSL	ROP	NSZZ „S”	UW	
Tak, wiele wiem na ten temat	20	9	15	15	20	6
Tak, coś o tym słyszałem(a)	58	39	61	57	61	49
Nie, nie interesowałem(a) się tym problemem	22	52	24	27	19	45

²Analizowane są elektoraty tylko tych ugrupowań politycznych, które w omawianym badaniu uzyskały ponad 5% wskazań.

Brakiem zainteresowania konkordatem i najsłabszą wiedzą o nim wyraźnie wyróżniają się wyborcy PSL. Równie niski poziom wiedzy deklarują jedynie ankietowani słabo zaangażowani w życie polityczne, którzy nie wykazują gotowości uczestniczenia w wyborach parlamentarnych. Natomiast wyborcy UW i SLD deklarują stosunkowo największą orientację w tej tematyce - większą niż ROP i NSZZ „S”³.

Jeśli weźmiemy pod uwagę elektoraty prezydenckie, to okazuje się, że wprawdzie w obu elektoratach ponad połowa badanych deklaruje, że „coś słyszała o konkordacie”, jednak wyborcy Lecha Wałęsy lepiej oceniają swą orientację w sprawie konkordatu niż elektorat Aleksandra Kwaśniewskiego.

Zdecydowanie najniższy poziom wiedzy deklarują natomiast ankietowani, którzy w listopadzie '95 nie wzięli udziału w wyborach prezydenckich.

Tabela 2

w procentach

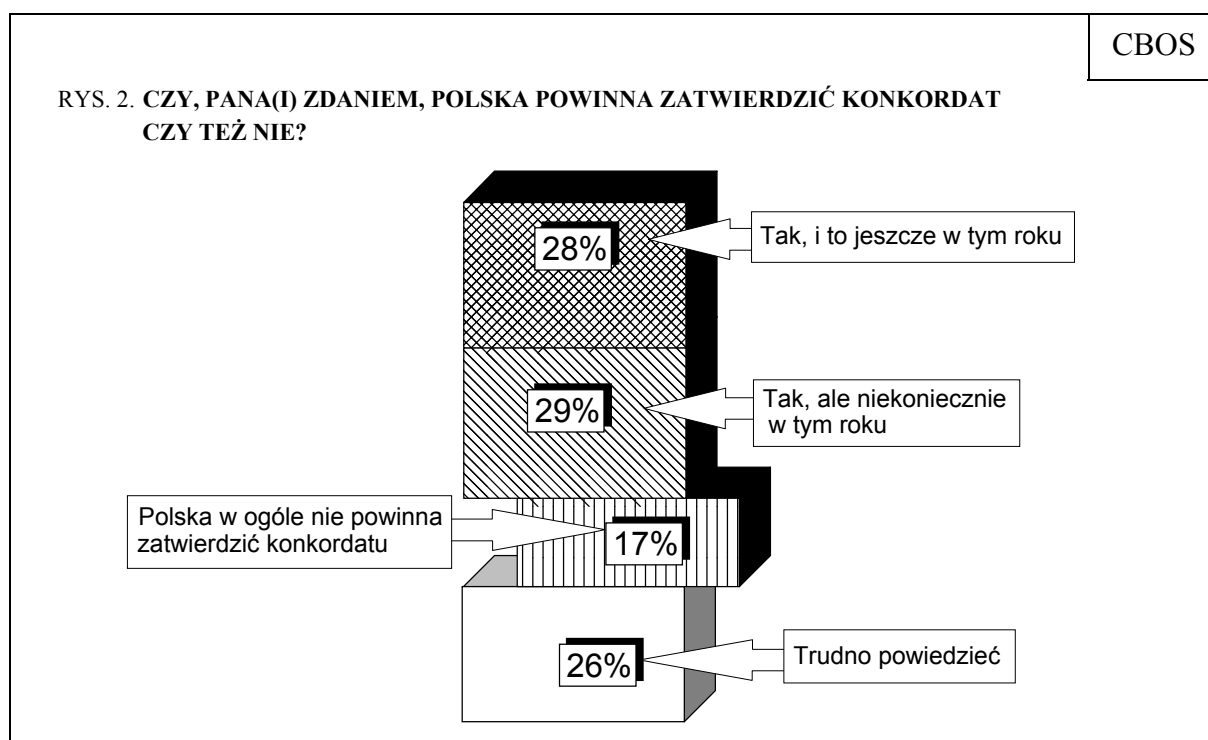
Czy orientuje się Pan(i), co zawiera umowa między państwem polskim a Watykanem, czego dotyczy?	Czy brał(a) Pan(i) udział w II turze wyborów prezydenckich w 1995 roku?		
	Tak		Nie
	Elektoraty prezydenckie		
	Aleksandra Kwaśniewskiego	Lecha Wałęsy	
Tak, wiele wiem na ten temat	9	15	9
Tak, coś o tym słyszała(a)m	54	57	44
Nie, nie interesowałem(a)m się tym problemem	37	28	47

Wyraźnie widać więc, że brak zainteresowania respondentów konkordatem i niedoinformowanie na jego temat wiążą się przede wszystkim z niskim wykształceniem badanych oraz brakiem aktywności obywatelskiej wyrażającej się zarówno nieuczestniczeniem w listopadowych wyborach prezydenckich, jak i brakiem gotowości do wzięcia udziału w wyborach parlamentarnych.

³ Występuje tu niezgodność z wynikiem wskazującym na nieco lepszą znajomość konkordatu wśród osób o prawicowej orientacji politycznej. Prawdopodobnie wynika to z faktu, że część elektoratu UW, którego wiedza o konkordacie jest większa niż innych, określa swoje poglądy polityczne jako prawicowe.

SPÓŁECZNA ZGODA NA RATYFIKACJĘ KONKORDATU

Wiedza o umowie między państwem polskim a Watykanem jest w społeczeństwie niewielka, toteż jedna czwarta ankietowanych nie potrafi odpowiedzieć na pytanie, czy Polska powinna zatwierdzić konkordat czy też nie. Za jego ratyfikacją opowiada się jednak ponad połowa (57%) respondentów, w tym ponad jedna czwarta uważa, że powinna ona nastąpić jeszcze w tym roku.

O poglądach na ten temat decyduje przede wszystkim siła związku respondentów z Kościołem.

Zgoda na ratyfikację rośnie wraz z religijnością ankietowanych, ich uczestnictwem w praktykach religijnych - największa jest wśród osób najbardziej zaangażowanych w życie Kościoła (76%). W grupie tej najwięcej jest zwolenników szybkiego, jeszcze w tym roku, zatwierdzenia konkordatu (55%).

Natomiast wśród ankietowanych, którzy nie są związani z Kościołem i w ogóle nie uczestniczą w praktykach religijnych, stosunkowo najwięcej (39%) jest przeciwników ratyfikacji konkordatu.

Równie silny wpływ na poglądy w tej sprawie ma orientacja polityczna ankietowanych. Wśród osób o poglądach prawicowych ponad trzy czwarte (77%) stanowią zwolennicy ratyfikacji, w tym prawie połowa (48%) uważa, że powinna ona nastąpić jeszcze w tym roku. Natomiast o tym, że Polska w ogóle nie powinna zatwierdzić konkordatu, znacznie częściej przekonane są osoby o orientacji lewicowej (32%) niż prawicowej (7%).

Prawidłowość ta znajduje również odzwierciedlenie w poglądach elektoratów parlamentarnych.

Tabela 3

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna zatwierdzić konkordat czy też nie?	Czy gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?					
	Tak					Nie
	Elektoraty parlamentarne					
	SLD	PSL	ROP	NSZZ „S”	UW	
Tak, i to jeszcze w tym roku	11	21	49	54	32	22
Tak, ale niekoniecznie w tym roku	36	32	24	24	47	27
Polska w ogóle nie powinna zatwierdzić konkordatu	28	14	11	9	8	20
Trudno powiedzieć	25	33	16	13	13	31

Najwięcej zwolenników zatwierdzenia umowy między Polską a Watykanem jest po prawej stronie sceny politycznej - w elektoratach UW (79%), NSZZ „S” (78%) i ROP (73%), z tym że na konieczność szybkiej ratyfikacji wskazują przede wszystkim wyborcy NSZZ „S” (54%) oraz ROP (49%).

Natomiast przeciwników ratyfikacji jest stosunkowo więcej w elektoracie SLD (28%) niż wśród zwolenników innych ugrupowań, lecz również w tej grupie przeważa opinia, że Polska powinna zatwierdzić konkordat (47%).

Wyborcy PSL z kolei częściej niż inni unikają udzielenia odpowiedzi na pytanie o ratyfikację - wynika to zapewne z faktu, że są oni najmniej zorientowani i zainteresowani problemem konkordatu.

Związek między poglądami i wyborami politycznymi ankietowanych a ich stosunkiem do ratyfikacji konkordatu jest wyraźnie widoczny również w elektoratach prezydenckich.

Tabela 4

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna zatwierdzić konkordat czy też nie?	Czy brał(a) Pan(i) udział w II turze wyborów prezydenckich w 1995 roku?		
	Tak		Nie
	Elektoraty prezydenckie		
	Aleksandra Kwaśniewskiego	Lecha Wałęsy	
Tak, i to jeszcze w tym roku	13	49	24
Tak, ale niekoniecznie w tym roku	33	27	26
Polska w ogóle nie powinna zatwierdzić konkordatu	25	7	19
Trudno powiedzieć	29	17	31

Wśród wyborców Lecha Wałęsy jest prawie czterokrotnie więcej zwolenników szybkiej ratyfikacji konkordatu niż w elektoracie Aleksandra Kwaśniewskiego. Wyborcy obecnego prezydenta z kolei prawie czterokrotnie częściej wyrażają opinię, że Polska w ogóle nie powinna zatwierdzić konkordatu.

Na przykładzie stosunku do ratyfikacji konkordatu widać, że - mimo upływu siedmiu miesięcy od wyborów prezydenckich - nadal utrzymują się ideowe różnice między wyborcami Aleksandra Kwaśniewskiego i Lecha Wałęsy.

KONKORDAT A KONSTYTUCJA

W Polsce ciągle jeszcze trwają prace nad nową konstytucją. Interesujące jest, czy w opinii społeczeństwa zatwierdzenie konkordatu powinno wyprzedzać uchwalenie konstytucji czy też konkordat powinien być zawarty po jej uchwaleniu, zgodnie z nowym prawem konstytucyjnym.

W porównaniu z październikiem '95 poglądy respondentów na temat kolejności wejścia w polskie życie prawne konstytucji i konkordatu uległy pewnej zmianie⁴, choć w dalszym ciągu dominuje grupa badanych, którzy sądzą, że najpierw powinna być uchwalona konstytucja.

⁴Komunikat CBOS "Znaczenie konkordatu dla państwa i społeczeństwa", październik '95.

Tabela 5

w procentach

W Polsce prowadzone są prace nad nową konstytucją. Jak Pan(i) sądzi, czy:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	IV '94	XI '94	X '95	VI '96
- najpierw powinna być uchwalona nowa konstytucja, a potem zawarty konkordat (zgodnie z nowym prawem konstytucyjnym)	44	51	52	44
- najpierw powinien być podpisany konkordat, a potem uchwalona konstytucja	5	6	8	10
- wszystko jedno - podpisanie konkordatu nie ma nic wspólnego z nową konstytucją	24	26	22	27
Trudno powiedzieć	27	17	18	19

Od ubiegłego roku zmalało (o 8 punktów procentowych) poparcie dla idei ustalania zgodności konkordatu z nową konstytucją. Obecnie koncepcję tę popiera ponad dwie piąte (44%) ankietowanych. Więcej niż jedna czwarta badanych (27%) jest zdania, że podpisanie konkordatu nie ma nic wspólnego z nową konstytucją. Od października '95 pogląd ten zyskał nieco zwolenników.

Przekonanie, że uchwalenie nowej konstytucji powinno wyprzedzać ratyfikację konkordatu, wyraźnie łączy się z wykształceniem badanych, ich stosunkiem do praktyk religijnych oraz poglądami politycznymi.

Im wyższe wykształcenie mają ankietowani i im mniej zaangażowani są w życie Kościoła, tym częściej popierają ideę ratyfikacji konkordatu dopiero po ustaleniu jego zgodności z nowym prawem konstytucyjnym⁵.

Największymi zwolennikami tej koncepcji są - poza prywatnymi przedsiębiorcami (64%) i osobami określającymi swoje poglądy polityczne jako lewicowe (66%) - respondenci, którzy w ogóle nie uczestniczą w praktykach religijnych (65%).

Silna więź z Kościołem sprzyja natomiast pogładowi dającemu pierwszeństwo konkordatowi przed konstytucją, a także przekonaniu, że jego ratyfikacja nie ma nic wspólnego z nową konstytucją. Wśród respondentów najbardziej zaangażowanych w praktyki religijne jest stosunkowo mniej niż w pozostałych grupach zwolenników ustalania zgodności konkordatu z nowym prawem konstytucyjnym (34%).

⁵ Należy zauważyć, że im niższe wykształcenie mają badani, tym więcej trudności sprawia im to pytanie i tym częściej unikają udzielenia na nie odpowiedzi. Niewątpliwie rzutuje to na porównywalność poglądów poszczególnych kategorii wykształcenia.

Równie silny wpływ na opinie o relacji konstytucja - konkordat wywierają poglądy polityczne ankietowanych. Większość respondentów o orientacji lewicowej (66%), ale także ponad połowa (52%) sympatyków centrum opowiada się za ratyfikacją konkordatu zgodnie z nowym prawem konstytucyjnym.

Wśród badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne opinie są zróżnicowane. W porównaniu z respondentami o innych poglądach stosunkowo najrzadziej (35%) wskazują oni na konieczność ustalenia zgodności konkordatu z konstytucją, częściej natomiast są zdania, iż powinien on być ratyfikowany przed uchwaleniem konstytucji (20%) oraz że ratyfikacja ta nie ma nic wspólnego z nową ustawą zasadniczą (33%).

Tabela 6

w procentach

W Polsce prowadzone są prace nad nową konstytucją. Jak Pan(i) sądzi, czy:	Orientacja polityczna respondentów							
	lewica		centrum		prawica		Trudno powiedzieć	
	'95	'96	'95	'96	'95	'96	'95	'96
- najpierw powinna być uchwalona nowa konstytucja, a potem zawarty konkordat (zgodnie z nowym prawem konstytucyjnym)	84	66	62	52	39	35	38	27
- najpierw powinien być podpisany konkordat, a potem uchwalona konstytucja	1	3	6	5	19	20	3	6
- wszystko jedno - podpisanie konkordatu nie ma nic wspólnego z nową konstytucją	9	20	22	27	30	33	20	24
Trudno powiedzieć	6	11	11	17	12	12	39	42

Interesujące, że właśnie wśród ankietowanych o prawicowych poglądach politycznych od października '95 prawie nie zmienił się rozkład opinii o kolejności wejścia w polskie życie prawne konkordatu i konstytucji.

Duże zmiany zanotowano natomiast u respondentów o orientacji lewicowej, wśród których zmalało (o 18 punktów procentowych) poparcie dla idei ratyfikacji konkordatu dopiero po ustaleniu jego zgodności z nowym prawem konstytucyjnym, wzrosła zaś (o 11 punktów) popularność poglądu, że jego ratyfikowanie nie ma nic wspólnego z nową konstytucją. Podobna, choć słabsza, tendencja wystąpiła wśród sympatyków centrum oraz osób nie mających sprecyzowanych poglądów politycznych - z tym że wśród tych ostatnich

zwraca uwagę wysoki odsetek ankietowanych uchylających się od udzielenia odpowiedzi w tej sprawie.

Ponieważ decyzja dotycząca ratyfikacji konkordatu i jego związku z uchwaleniem nowej konstytucji rozstrzyga się obecnie w Sejmie, warto przyrzeć się elektoratom najbardziej popularnych ugrupowań politycznych, by poznać ich preferencje w tej sprawie.

Tabela 7

w procentach

W Polsce prowadzone są prace nad nową konstytucją. Jak Pan(i) sądzi, czy:	Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ęła)by Pan(i) w nich udział?					Nie
	Tak					
	Elektoraty parlamentarne					
	SLD	PSL	ROP	NSZZ „S”	UW	
- najpierw powinna być uchwalona nowa konstytucja, a potem zawarty konkordat (zgodnie z nowym prawem konstytucyjnym)	71	51	38	29	55	41
- najpierw powinien być podpisany konkordat, a potem uchwalona konstytucja	2	3	18	21	12	7
- wszystko jedno - podpisanie konkordatu nie ma nic wspólnego z nową konstytucją	17	24	33	35	28	27
Trudno powiedzieć	10	22	11	14	4	25

Największymi zwolennikami idei ratyfikacji konkordatu dopiero po ustaleniu jego zgodności z nowym prawem konstytucyjnym są wyborcy SLD, spośród których prawie trzy czwarte (71%) wybrało taką właśnie opcję.

Wyraźnie słabsze poparcie ma ta koncepcja w elektoratach UW (55%) oraz PSL (51%). Należy jednak zauważyć, że stosunkowo wielu wyborców PSL nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

Spośród zwolenników ROP niemal dwie piąte (38%) również opowiada się za ratyfikacją konkordatu dopiero po uchwaleniu konstytucji, jednak 33% jest zdania, że podpisanie konkordatu nie ma nic wspólnego z nową konstytucją, a prawie jedna piąta (18%) przyznaje pierwszeństwo konkordatowi. Zbliżone poglądy mają wyborcy NSZZ „Solidarność”, z tym że wyróżniają się oni najniższą akceptacją idei ratyfikowania konkordatu dopiero po ustaleniu jego zgodności z nowym prawem konstytucyjnym (29%).

Związek między orientacją polityczną ankietowanych oraz ich zaangażowaniem w życie polityczne a poglądami na temat relacji konkordat - konstytucja widoczny jest również na przykładzie elektoratów prezydenckich.

Tabela 8

w procentach

W Polsce prowadzone są prace nad nową konstytucją. Jak Pan(i) sądzi, czy:	Czy brał(a) Pan(i) udział w II turze wyborów prezydenckich w 1995 roku?		
	Tak		Nie
	Elektoraty prezydenckie		
	A. Kwaśniewskiego	L. Wałęsy	
- najpierw powinna być uchwalona nowa konstytucja, a potem zawarty konkordat (zgodnie z nowym prawem konstytucyjnym)	60	32	37
- najpierw powinien być podpisany konkordat, a potem uchwalona konstytucja	4	18	7
- wszystko jedno - podpisanie konkordatu nie ma nic wspólnego z nową konstytucją	19	35	29
Trudno powiedzieć	17	15	27

Opinie wyborców Aleksandra Kwaśniewskiego są dość spójne - większość (60%) opowiada się za ratyfikacją konkordatu dopiero po ustaleniu jego zgodności z nową konstytucją, a jedna piąta nie przywiązuje wagi do zgodności obu tych dokumentów.

Znacznie bardziej podzielone są opinie elektoratu Lecha Wałęsy - ponad jedna trzecia (35%) uważa, że podpisanie konkordatu nie ma nic wspólnego z nową konstytucją i prawie tyle samo (33%) opowiada się za ustaleniem zgodności konkordatu z nową ustawą zasadniczą. Niemal jedna piąta (18%) wyraźnie wskazuje na konieczność ratyfikowania konkordatu przed uchwaleniem nowej konstytucji.

Tak więc również w tym przypadku potwierdza się spostrzeżenie o ideowych różnicach między wyborcami Kwaśniewskiego i Wałęsy, choć elektorat byłego prezydenta nie odznacza się spójnością ideową.

KTO POPIERA, A KTO UTRUDNIA RATYFIKACJĘ KONKORDATU

W sytuacji przedłużającego się politycznego sporu o ratyfikację konkordatu interesowało nas, jak w świadomości społecznej postrzegane są strony konfliktu - kto, zdaniem ankietowanych, które ugrupowania, instytucje, utrudniają, a które popierają ratyfikację konkordatu.

Do instytucji popierających ratyfikację zdecydowana większość respondentów zalicza Kościół katolicki i NSZZ „Solidarność”. W obu tych przypadkach stosunkowo niewiele osób uchyła się od udzielenia odpowiedzi.

Zwraca natomiast uwagę wysoki odsetek (w granicach od 36% do 55%) ankietowanych, którzy nie mają wyrobionego poglądu na temat roli, jaką w ratyfikacji konkordatu odgrywają pozostałe instytucje i ugrupowania.

Brak kompetencji respondentów w tej dziedzinie i uchylenie się od udzielenia odpowiedzi wyraźnie wiąże się z takimi cechami ich położenia społecznego, jak niższe wykształcenie i dochody, zamieszkiwanie na wsi i w małych miastach, przynależność do najstarszej, a także najmłodszej grupy wiekowej oraz do kategorii kobiet. Uniemożliwia to rzetelną analizę społecznego wizerunku większości wymienionych instytucji i ugrupowań.

Tabela 9

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, kto - jakie ugrupowania, instytucje, utrudniają, a jakie popierają zatwierdzenie konkordatu?	Wskazania respondentów		
	Popiera	Utrudnia	Trudno powiedzieć
Kościół rzymskokatolicki	88	4	8
NSZZ „Solidarność”	80	4	16
Ruch Odbudowy Polski	50	4	46
PSL	44	15	41
Unia Wolności	40	10	49
Prezydent	41	22	37
Unia Pracy	27	18	55
Premier	24	28	48
Rząd	16	42	42
SLD	8	56	36

Po wszystkich tych uwagach można jedynie stwierdzić, że do partii politycznych popierających ratyfikację konkordatu ankietowani zaliczają ROP, PSL i UW. Wydaje się, że do tej grupy można dołączyć również prezydenta, z zastrzeżeniem jednak, że ponad jedna piąta badanych uważa go za osobę utrudniającą zatwierdzenie konkordatu. Natomiast co do roli premiera zdania są wyraźnie podzielone.

Stosunkowo najmniej wątpliwości mają ankietowani odnośnie do stanowiska SLD. Ponad połowa badanych postrzega to ugrupowanie jako utrudniające ratyfikację konkordatu. Podobną, choć mniej jednoznaczną, opinię mają respondenci o rządzie.

Spółeczna wiedza o konkordacie, po blisko trzech latach trwania politycznego sporu o jego ratyfikację, jest stosunkowo niewielka. Deklarowany przez respondentów brak zainteresowania konkordatem i niedoinformowanie na jego temat wiążą się z niższym wykształceniem badanych, a także nieangażowaniem się w życie polityczne - nieuczestniczeniem w ostatnich wyborach prezydenckich oraz brakiem gotowości do wzięcia udziału w wyborach parlamentarnych.

Mimo to ponad połowa respondentów opowiada się za ratyfikacją konkordatu, w tym 28% uważa, że powinno to nastąpić jeszcze w tym roku. Co szósty ankietowany jest zdania, że Polska w ogóle nie powinna zatwierdzić konkordatu. O poglądach w tej sprawie decyduje przede wszystkim siła związku respondentów z Kościołem, a także ich orientacja polityczna.

Od października ubiegłego roku odnotowaliśmy pewne zmiany w poglądach dotyczących relacji konkordat - konstytucja. Zmalało bowiem poparcie dla idei ustalania zgodności konkordatu z nową konstytucją, przybyło natomiast zwolenników opinii, że ratyfikacja nie ma nic wspólnego z nową ustawą zasadniczą. Jednak w dalszym ciągu dominuje grupa ankietowanych, którzy są zdania, że konkordat powinien być ratyfikowany po uchwaleniu konstytucji.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Od dłuższego czasu prowadzone są rozmowy między rządem a Kościołem w sprawie zatwierdzenia konkordatu, czyli umowy między państwem polskim a Watykanem. Czy orientuje się Pan(i), co zawiera ta umowa, czego dotyczy? 1 - Tak, wiele wiem na ten temat; 2 - Tak, coś o tym słyszałem(a)m; 3 - Nie, nie interesowałem(a)m się tym problemem

	(%)			Liczba osób
	1	2	3	
Ogółem	11	52	37	1166
Płeć				
Mężczyźni	13	51	36	552
Kobiety	10	53	37	614
Wiek				
do 24 lat	9	46	45	177
25-34	7	52	40	213
35-44	14	52	33	269
45-54	11	65	24	185
55-64	18	46	36	141
65 lat i więcej	8	49	43	182
Miejsce zamieszkania				
Wieś	7	46	47	430
Miasto do 20 tys.	16	52	33	146
od 21 do 100 tys.	15	55	30	242
101-500 tys.	13	58	30	200
501 tys. i więcej mieszk.	10	59	31	148
Region				
Północny	12	47	41	130
Zachodni	13	55	32	129
Środkowozachodni	11	49	40	172
Środkowy	9	55	35	217
Wschodni	16	50	35	133
Południowo-wschodni	10	57	33	176
Południowo-zachodni	10	50	39	211
Wykształcenie				
Podstawowe	7	46	47	363
Zasadnicze zawodowe	8	50	42	338
Średnie	15	56	29	373
Wyższe	26	66	8	93
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	28	61	11	83
Prac. umysł. niż. szczebla	17	60	24	92
Pracownicy fiz. - umysł.	7	52	42	54
Robotnicy wykwalifikowani	9	54	37	154
Robotnicy niewykwalifik.	5	32	63	53
Rolnicy	11	36	53	69
Prywatni przedsiębiorcy	12	56	32	49
Bierni zawodowo				
Renciści	10	54	36	150
Emeryci	12	52	36	216
Uczniowie i studenci	18	49	34	62
Bezrobotni	5	53	41	102
Gospodynie domowe i inni	3	51	46	80
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	21	56	23	126
Sektor państwowy	13	52	36	119
Sektor prywatny	8	53	39	241
Spółdzielczość	21	65	14	26
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	8	45	47	252
151 - 225	9	57	35	188
226 - 325	13	50	37	274
326 - 425	10	63	27	175
Powyżej 426 zł	16	53	31	212
Ocena własnych war. mater.				
Złe	12	47	41	407
Średnie	9	56	35	524
Dobre	15	52	33	236
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	13	54	33	71
Raz w tygodniu	12	50	39	681
Kilka razy w roku	8	58	34	297
W ogóle nie uczestniczy	14	51	36	115
Poglądy polityczne				
Lewica	11	56	33	211
Centrum	10	53	37	342
Prawica	17	59	24	375
Trudno powiedzieć	4	37	59	235

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna zatwierdzić konkordat czy też nie?
 1 - Tak, i to jeszcze w tym roku; 2 - Tak, ale niekoniecznie w tym roku
 3 - Polska w ogóle nie powinna zatwierdzić konkordatu

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	29	17	26	1167
Płeć					
Mężczyźni	31	27	16	25	553
Kobiety	25	31	17	27	614
Wiek					
do 24 lat	17	29	19	34	177
25-34	18	29	23	30	213
35-44	27	35	16	22	270
45-54	39	25	16	19	185
55-64	28	32	12	28	141
65 lat i więcej	40	22	13	25	182
Miejsce zamieszkania					
Wieś	24	29	14	32	430
Miasto do 20 tys.	34	28	18	19	146
od 21 do 100 tys.	26	33	13	27	242
101-500 tys.	30	24	26	20	200
501 tys.i więcej mieszk.	32	30	16	21	148
Region					
Północny	25	32	20	23	130
Zachodni	19	28	27	27	129
Środkowozachodni	28	31	21	21	172
Środkowy	31	25	15	30	217
Wschodni	31	22	13	33	133
Południowo-wschodni	32	36	11	21	176
Południowo-zachodni	28	29	15	29	211
Wykształcenie					
Podstawowe	30	25	14	32	363
zasadnicze zawodowe	23	31	18	28	338
Średnie	30	31	17	22	373
Wyższe	35	31	22	12	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	30	32	23	16	83
Prac.umysł.niż.szczebła	25	33	17	26	92
Pracownicy fiz.- umysł.	21	32	30	17	54
Robotnicy wykwalifikowani	26	34	11	30	154
Robotnicy niewykwalifik.	10	28	13	48	53
Rolnicy	27	30	7	35	69
Prywatni przedsiębiorcy	20	23	31	26	49
Bierni zawodowo					
Renciści	33	31	11	24	150
Emeryci	39	23	14	23	216
Uczniowie i studenci	34	27	17	22	62
Bezrobotni	18	24	27	31	103
Gospodynie domowe i inni	22	33	19	25	80
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	29	32	16	24	126
Sektor państwowy	29	31	14	26	119
Sektor prywatny	20	29	21	30	241
Spółdzielczość	11	54	27	8	26
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	25	25	18	32	252
151 - 225	30	33	14	23	188
226 - 325	28	29	16	26	274
326 - 425	30	33	20	17	175
Powyżej 426 zł	31	28	17	25	212
Ocena własnych war. mater.					
Złe	32	24	17	27	407
Średnie	28	29	17	26	524
Dobre	22	37	16	25	236
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	55	21	8	16	71
Raz w tygodniu	33	29	11	27	681
Kilka razy w roku	15	33	23	28	297
W ogóle nie uczestniczy	14	24	39	24	115
Poglądy polityczne					
Lewica	14	35	32	19	211
Centrum	18	33	20	29	342
Prawica	48	29	7	17	375
Trudno powiedzieć	24	17	15	44	235

Tabela 3. W Polsce prowadzone są prace nad nową konstytucją. Jak Pan(i) sądzi, czy:
 1 - najpierw powinna być uchwalona nowa konstytucja, a potem zawarty konkordat (zgodnie z nowym prawem konstytucyjnym); 2 - najpierw powinien być podpisany konkordat, a potem uchwalona konstytucja; 3) wszystko jedno - podpisanie konkordatu nie ma nic wspólnego z nową konstytucją (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	10	27	19	1167
Płeć					
Mężczyźni	46	10	27	16	553
Kobiety	42	9	27	22	614
Wiek					
do 24 lat	47	7	27	19	177
25-34	49	9	25	17	213
35-44	50	7	28	15	270
45-54	36	8	39	17	185
55-64	48	9	20	22	141
65 lat i więcej	31	17	22	29	182
Miejsce zamieszkania					
Wieś	42	9	21	28	430
Miasto do 20 tys.	36	12	34	18	146
od 21 do 100 tys.	49	10	28	13	242
101-500 tys.	42	8	34	16	200
501 tys. i więcej mieszk.	51	11	28	10	148
Region					
Północny	45	11	25	18	130
Zachodni	62	4	24	10	129
Środkowozachodni	51	7	28	14	172
Środkowy	41	11	26	22	217
Wschodni	31	12	26	32	133
Południowo-wschodni	41	14	26	19	176
Południowo-zachodni	40	8	32	20	211
Wykształcenie					
Podstawowe	33	8	26	34	363
Zasadnicze zawodowe	48	8	28	15	338
Średnie	48	13	26	13	373
Wyższe	56	11	31	2	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	51	9	34	7	83
Prac.umysł.niż.szczebła	52	8	27	13	92
Pracownicy fiz.- umysł.	39	3	47	11	54
Robotnicy wykwalifikowani	48	7	27	19	154
Robotnicy niewykwalifik.	37	7	28	28	53
Rolnicy	47	6	23	24	69
Prywatni przedsiębiorcy	64	8	21	8	49
Bierni zawodowo					
Renciści	41	11	28	21	150
Emeryci	38	16	22	24	216
Uczniowie i studenci	49	7	25	18	62
Bezrobotni	40	12	24	24	103
Gospodynie domowe i inni	37	7	33	22	80
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	50	7	29	15	126
Sektor państwowy	43	8	29	21	119
Sektor prywatny	50	6	32	12	241
Spółdzielczość	57	15	12	16	26
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	47	7	20	26	252
151 - 225	39	7	36	18	188
226 - 325	44	10	27	19	274
326 - 425	50	12	23	15	175
Powyżej 426 zł	45	13	28	14	212
Ocena własnych war. mater.					
Złe	41	10	26	23	407
Średnie	44	10	28	18	524
Dobre	48	7	29	16	236
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	34	22	29	15	71
Raz w tygodniu	38	12	29	22	681
Kilka razy w roku	53	4	25	19	297
W ogóle nie uczestniczy	65	5	18	11	115
Poglądy polityczne					
Lewica	66	3	20	11	211
Centrum	52	5	27	17	342
Prawica	35	20	33	12	375
Trudno powiedzieć	27	6	24	42	235